

- א) וקדושים מנ:א;
- ב) ונבדוקי ה'אדלש' לנ:א
- ג) זה הכלל וכן נכון ע"י
- ד) מיט"א, א גיטין ל:א
- ה) וקמין מ: עד:א;
- ו) ע"ז נב:א; ז) וקמין מ:א;
- ח) וקמין מ:א;
- ט) מהר"ם, י) ודף מ:א;
- י) ודף מ:א;

תורה אור השלם

1 על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר פי הוא זה עד האלהים ויבא דבר שניהם אשר ידעו ידעו אלהים ישלם שנים לך ענה: שמות כב ח

2 אם לא ימצא הגב ויקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו בקלאבך רעהו: שמות כב כ

הגהות הגר"א

[א] במשנה (זה הכלל) תא"מ:

לעזי רש"י

פלדויין, מחבה, לפני שהוטבעה בה צורת מטבע. קור"ן [קור"ן]. הרט (לטיבית מטבע).

מוסף רש"י

על כל דבר פשע. במר אם לא שלח ידו מבית המחשבה. זו על הדבור, שם אמר לו שבו לפנות יד בפקדון הרי הוא כנשוא מאותה שעה ואין להחמיץ בכל אונסין שיעלו בו, אפילו היו שומר מנס שלא היה חייב עד עכשיו אלא בפשיעה (שם) או: הן מתחבה והאלה דבור בפה הא, דלא לא מניחא בפה מתחבתי למאי נתיב בפה (מנחות ב.) אין לי. שנתחייב צדוקים שקורין די אלא צומן ששלח בו די הוא עלמו (קדושין סב.) הדרן עלך המפקיד

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

מד.

עין משפט
נר מצוה

קו א מיי פ"ג מהל' גולה הל' יא טו"ע ע"י מ"מ פ"י רב ט"ע ח: קח ב מיי שם הל' יג סגן עשין עג טו"ע ע"י מ"מ שם ע"י ג: קב ג ד מיי שם הלכה יב ועשין בהשנות ובנגיד משנה טו"ע שם ט"ע ב: א ה מיי פ"ו מהל' המרה הל' ג סגן עשין פכ טו"ע ע"י מ"מ פ"י רב ט"ע ח: ב ו מיי שם טו"ע שם ט"ע ח: ג ז ה מיי שם הל' ה טו"ע ע"י שם פ"י ח: ד ט מיי שם פ"ה הל' א סגן שם טו"ע שם ט"ע ח: ה י מיי שם פ"ג הל' א [והל' ד] סגן שם טו"ע ע"י מ"מ פ"י קלח ט"ע ח: ו כ מיי שם טו"ע שם ט"ע ח: ז ל מיי שם פ"ו הל' א [והל' ז] סגן שם טו"ע ע"י מ"מ פ"י רב ט"ע ח: א וסעי' ח: ז ל מיי שם פ"ו הל' א [והל' ז] סגן שם טו"ע ע"י מ"מ פ"י רב ט"ע ח: א וסעי' ח:

רבינו הנאל

אין לי אלא הוא אמר לעבדו או לשלוחו ושלחו בו די מניין ת"ל על כל דבר פשע אפי' בדיבור חייב וקימא לן כביה רב"ש במקום ב"ה אינה משנה. היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית] פי כגון שהיטה את החבית ונטל ממנה רביעית והושיבה כמו שהיטה וישבת ואחר כך נשברה ודוקא היטה ולא טיטלה ולא נטלה הוא המשלם הרביעית בלבד ודוקא נשברה אלא החמיצה משלם כולה שהוא גרם לה להחמיץ שכל זמן שהיא מליאה אינה מחמצת ואם מפחית מעט ממנה ממהרת להחמיץ. וזה פי גיריה רבייה והנו ליה. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם כולה. אוקמה שמואל כיון שהגביה ליטול ממנה אצ"פ שלא נטל משלם כולה דניחא ליה דתייהו הא חבית כולה בסיס להביעית זו כי בחיות זו הרביעית בתוך החבית משתמרת ואינה מפחית טעמה ולא ריחה. אבל הגביה ארנקי ליטול ממנה דינו ולא נטל ונגנב או נאבד עלתה בתיקו: הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב כך היה רבי שונה בוקנתו מאי טעמא אידי דכסף הוא הורף הוי טיבעא דהבא דתייה חרף הוי פירא. וקני ליה פירא לטיבעא וכן הלכה.

גמ' אמר לעבדו. שישלח יד וכן עשה: מנין. שהוא חייב: לא שנו. דהיכא נטול ולא הגביה כל החבית פטור: אלא נשברה. לאונס הוא והרי לא קנאה שיתחייב צדוקים: אצל החמיצה. פשיעה היא ומוזיק צדדים הוא דבשדיל שחיסרה החמיצה שכן דרך

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גמ' מנהני מילי (א) דתנו רבנן (ב) על כל דבר פשע בית שמאי אומרים מלמד שחייב על המחשבה כמעשה ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר (אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו להן ב"ש לב"ה והלא כבר נאמר על כל דבר פשע אמרו להן ב"ה לב"ש והלא כבר נאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו א"כ מה תלמוד לומר על כל דבר פשע שיכול אין לי אלא הוא א"אמר לעבדו ולשלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע: הטה את החבית בו: אמר רבה לא שנו אלא נשברה אבל החמיצה משלם את כולה מאי טעמא גירי דידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו': אמר שמואל לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביהה ליטול אע"פ שלא נטל לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון אמרי לא שאני הכא דניחא ליה דתייהו הא חבית כולה בסיס להא רביעית יבעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר מהו חמרא הוא דלא מינמר אלא אגב חמרא אבל זווא מינמר או דלמא שאני נמיירותא דארנקי מנמיירותא דדינר תיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף. הלוקח דינרי זהב טבועים דינרי כסף ונתן לו דינרי זהב משיכת הזהב קונה את הכסף לבעל הזהב ונתחייב לו זה משקיבל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ואינו יכול לחזור בו. אצל הכסף אינו קונה את הזהב שחס נתן לו דינרי הכסף תחילה לא קנה ויכולין שניהם לחזור למטבע כסף הוי מעות משום דחריפי לנתן בהוצאה וינר זהב אינו אלא כשאר מטלטלין ופירות ומעות אינן קונות עד שימשוך המטלטלין אצל משיכת המטלטלין קונה ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא איכא דיליף משיכה מן התורה ואיכא דמוקי לה בתקנתא דרבנן: הנחוש. פרוטות של נחושת: קונה את הכסף. דינרין של כסף או כל מטבע של כסף כולן טעם אחד להם מי שטבעו חשבו לטבעו הוי מעות ואינו קונה ומי שאין טבעו חשבו וחרף הוי כפירות ומשיכתן הוא קיום דבר: מעות רעוים. שנפסלו: אסימון. שאין עליו זורה פלדויין בלע"ז וזוים עגולין ומוכנים לזור עליהם את הצורה בנותם שקורין קוי"ץ: כל המטלטלין קונין זה אם זה.

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף הכסף אינו קונה את הזהב הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת ומעות הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות האסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון מטלטלין קונין את המטבע מטבע אינו קונה את המטלטלין [א] (ט) (זה הכלל) כל המטלטלין קונין זה את זה כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו (ב) נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו (א) אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו (ג) רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה: **גמ'** מתני ליה רבי רבי שמעון בריה הוזהב קונה את הכסף א"ל רבי שנית לנו בילדותיך הכסף קונה את הוזהב ותחזור ותשנה לנו בוקנותיך הוזהב קונה את הכסף בילדותיה מאי סבר ובוקנותיה מאי סבר בילדותיה סבר דהבא דחשיב הוי טבעא כספא דלא חשיב הוי פירא וקני ליה פירא לטיבעא בוקנותיה סבר כספא דחריף

הזהב. הנחושת קונה את הכסף. הא ליטטריך דלע"ז דבאתרא למסגי פריטי חריפין טפי (א) [מכספא] הוי פירא משום דאיכא אתרא דלא מסגי כדאמר בגמרא (עמוד ג) אך תימה אמאי ליטטריך למימני דמעות הרעות שנפסלו דמקרו פירי השתא נחשט דסגי טובא הוי פירי כל שכן מעות שנפסלו ותו דכל המטלטלים קונין זה את זה ומוקי בגמ' במעות חד פסלתו מלכות וחד פסלתו מדינה כל שכן דמעות שנפסלו דמקרו פירי לגבי כסף לכך נראה דמעות הרעות היינו שיואלת קלח ואסימון אנטריך לפרש"י דמפרש אסימון הוי שעשוי בתקון המטבע היואלת בעיר ואין חסר רק זורה אשמועינן דאפילו הכי הוי פירי אע"ג דאינו חסר כ"א מעט דבדבר מועט יטביעה הרבה מהס ולדינו תס דמפרש אסימון שיש עליו זורה ואינה יואלת בהוצאה י"ל שיואלת בדוחק אך לא כל כך בדוחק כמו מעות הרעות ומטלטלין קונין מטבע אשמועינן דקונין אפילו מטבע כמו מעות הרעות ואסימון דמקרי פירי לגבי כסף אלא ולגבי מטלטלין מקרי טבעא:

אסימון. פרש"י שאין זו זורה כלל וקשה לרבינו תם

דצפרק במה אשה (שבת דף סה. וס) ד"ה לעבד) אמרו יואלין צבלט שעל גבי הליינת אי משום זורתא לעבדי ליה פולסא משמע דפולסא יש עליו זורה ובגמרא מפרש לקמיה מאי אסימון פולסא ו"ל לפרש"י דכל דבר שאינו בתקונו קרי אסימון או שאין זו זורה או שיש בו זורה שאינה חשובה וא"ת מה בין אסימון שאין עליו זורה למעות הניתנין לסימן צבית המרמז לדמרי' בגמ' (ס) ואין רבי דוסא לדמר ממללין על אסימון קונה על מחללין על מעות הניתנין כו' ויש לומר דאסימון הס מעות שנעשו צרוצז ובעודי ובמשקל המטבע היואלא בעיר ובעדכר מועט יטביעה הרבה מהס ולכן מחללין על אסימון ור"ת מפרש דאסימון יש זה זורה ואינה יואלת בהוצאה וא"ת בגמרא קאמר רבי דוסא דלמר מחללין על אסימון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דתייה זורת וזרת הכסף לרבות כל דבר הנזכר צד דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר לרבות דבר שיש בו זורה משמע דרבי ישמעאל לא בעי זורה ואסימון יש בו זורה ולא היאך אמרו רבי דוסא דלמר מחללין על כל דבר הנזכר צד אע"פ שאינו יואלת בהוצאה אך שיהיה זו זורה כל דהו ור"ע בעי זורה חשובה שתלא בהוצאה אך יואלת לגמרי לא בעי מדאליטטריך לרצוי לפי רש"י חתי שפיר: נעשה

כיום מלא מעות מלא מעות כדריש לקיס בגמרא: יכול לחזור בו. זה זה: כל שהכסף בידי כו'. פליג אדרבנן דאמרי נתן לו מעות יכול לחזור בו אפילו לוקח ואתא ר"ש למימר מוכר שהכל בידי הוא דיכול לחזור בו אצל לוקח אין יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא: **גמ'** דחריף